

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KNJIŽNICAMA
I KNJIŽNIČNOJ DJELATNOSTI**

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KNJIŽNICAMA I KNJIŽNIČNOJ DJELATNOSTI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Zakonom uređuje se knjižnična djelatnost, osnivanje i prestanak rada knjižnica, ustrojstvo i upravljanje knjižnicama, vrste knjižnica, rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i knjižnični sustav Republike Hrvatske te druga pitanja od značenja za obavljanje knjižnične djelatnosti.

(2) Knjižnična građa i knjižnična djelatnost od interesa su za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu.

Članak 2.

Ovim se Zakonom:

- osigurava obavljanje knjižnične djelatnosti javnih i privatnih knjižnica kao javne službe
- potiče razvoj knjižnične djelatnosti u cilju promicanja i razvoja pismenosti, kulture, odgoja, obrazovanja, znanosti i izvrsnosti te očuvanja nacionalnog književnog, umjetničkog i znanstvenog stvaralaštva
- osigurava dostupnost knjižnične građe i informacija radi jačanja kompetencija za razvoj demokracije, gospodarstva, znanosti i sudjelovanja u informacijskom društvu
- osigurava zaštitu i očuvanje knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnog dobra
- utvrđuju načini financiranja knjižnične djelatnosti.

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju sljedeća značenja:

1. *knjižnična djelatnost* obuhvaća organiziranje i pružanje javnosti kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih usluga zasnivajući ih na sustavnom odabiru, prikupljanju, stručnoj obradi, pohranjivanju, zaštiti, posudbi i davanju na korištenje knjižnične građe te slobodnom pristupu izvorima informacija
2. *knjižnica* je pravna osoba koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno odredbama ovoga Zakona
3. *knjižnica u sastavu* je ustrojstvena jedinica ustanove ili druge pravne osobe koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno odredbama ovoga Zakona
4. *javna knjižnica* je neprofitna pravna osoba koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno ovom Zakonu, a kojoj je osnivač Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno zajedno s njima druga pravna i fizička osoba
5. *javna knjižnica u sastavu* je knjižnica u sastavu neprofitne pravne osobe koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno ovom Zakonu, a kojoj je osnivač Republika Hrvatska,

jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno zajedno s njima druga pravna i fizička osoba

6. *privatna knjižnica* je knjižnica kojoj je osnivač druga pravna ili fizička osoba
7. *knjižnična građa* je svaki jezični, slikovni i zvučni dokument u analognom ili digitalnom obliku informacijskog, umjetničkog, obrazovnog, znanstvenog ili stručnog sadržaja, proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, odnosno sva druga građa koju knjižnica posjeduje u svojem fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima
8. *knjižnični fond* je skup knjižnične građe koju određena vrsta knjižnice posjeduje
9. *knjižnična zbirka* je dio knjižničnog fonda sastavljen prema opće prihvaćenim stručnim načelima i kriterijima
10. *nakladnik* je fizička ili pravna osoba koja je publikaciju objavila sukladno posebnom propisu
11. *publikacija* je svaki zapis informacije na bilo kojem nositelju koji je objavljen, izrađen, prerađen u analognom ili digitalnom obliku, stavljen na raspolaganje javnosti
12. *obvezni primjerak* obuhvaća publikacije koje nakladnici u Republici Hrvatskoj sukladno ovom Zakonu dostavljaju besplatno i o svom trošku Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu i drugim deponitnim knjižnicama radi pohrane i zaštite te stvaranja nacionalne zbirke knjižnične građe
13. *digitalna knjižnica* je knjižnica koja pruža usluge korisnicima temeljem sustavnog upravljanja digitalnim sadržajem uz posebne funkcionalnosti vezane uz taj sadržaj, u skladu s utvrđenim pravilima.

Članak 4.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

Članak 5.

(1) Na zaštitu i očuvanje knjižnične građe koja je kulturno dobro Republike Hrvatske u pitanjima koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuje se zakon i drugi propisi kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

(2) Na korištenje knjižnične građe kojoj nije istekao rok autorsko pravne zaštite primjenjuju se propisi iz područja autorskog prava.

II. KNJIŽNIČNA DJELATNOST

Članak 6.

(1) Knjižnična djelatnost obuhvaća:

- nabavu knjižnične građe i izgradnju knjižničnih zbirki
- stručnu obradu knjižnične građe prema stručnim standardima što uključuje izradu informacijskih pomagala u tiskanom i/ili elektroničkom obliku,
- pohranu, čuvanje i zaštitu knjižnične građe, te provođenje mjera zaštite knjižnične građe koja je kulturno dobro

- pružanje informacijskih usluga, posudbu i davanje na korištenje knjižnične građe uključujući međuknjižničnu posudbu
- digitalizaciju knjižnične građe
- usmjeravanje i podučavanje korisnika pri izboru i korištenju knjižnične građe, informacijskih pomagala i drugih izvora
- vođenje dokumentacije i prikupljanje statističkih podataka o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i o korištenju usluga knjižnice
- prikupljanje statističkih podataka vezanih uz provedbu propisa kojima se uređuju autorska i srodna prava
- pripremanje kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja i programa te
- obavljanje i drugih poslova sukladno ovom Zakonu i drugim propisima.

(2) Prilikom obavljanja digitalizacije knjižnične građe iz svojih zbirki knjižnice su dužne poštivati norme za digitalizaciju građe, izradu arhivskih i korisničkih primjeraka te metapodataka sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) Knjižnice su obvezne prikupljati statističke podatke o svome poslovanju i unositi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 7.

Knjižnice su dužne poduzimati mjere za zaštitu knjižnične građe te redovito provoditi postupak revizije i otpisa građe sukladno pravilniku kojim se uređuje zaštita, revizija i otpis knjižnične građe, a koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

III. ORGANIZACIJA KNJIŽNICA

Članak 8.

(1) Prema namjeni i sadržaju knjižničnog fonda vrste knjižnica su: nacionalna, narodna, školska, sveučilišna, visokoškolska, znanstvena i specijalna knjižnica.

(2) Pojedine knjižnice mogu prema potrebi obavljati poslove i zadaće više vrsta knjižnica.

Članak 9.

(1) Javnu knjižnicu kao ustanovu može osnovati Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(2) Privatnu knjižnicu može osnovati druga pravna i fizička osoba.

(3) Više osnivača iz stavka 1. ovoga članka može zajednički osnovati javnu knjižnicu, odnosno više osnivača iz stavka 2. ovoga članka može osnovati privatnu knjižnicu, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom.

(4) Javnu knjižnicu mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom.

(5) Knjižnicu u sastavu osniva pravna osoba kao svoju podružnicu, odnosno kao svoju samostalnu ustrojstvenu jedinicu.

Članak 10.

(1) Školske ustanove, visoka učilišta i javni znanstveni instituti dužni su osnovati knjižnicu u sastavu tih ustanova, odnosno posebnim ugovorom s kojom drugom javnom knjižnicom, visoka učilišta i javni znanstveni instituti mogu osigurati knjižnične usluge nužne za obavljanje nastavne i znanstvene djelatnosti, sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

(2) Općine i gradovi s više od 3.000 stanovnika dužni su samostalno ili zajedno osnovati narodnu knjižnicu kao ustanovu te njezine podružnice na svojem području osim u slučaju kada djelatnost narodne knjižnice već obavlja koja druga knjižnica na njihovu području za rad koje su osigurali sredstva.

(3) Općine i gradovi s manje od 3.000 stanovnika, a koji nemaju narodnu knjižnicu, dužni su posebnim ugovorom obavljanje djelatnosti narodne knjižnice povjeriti narodnoj knjižnici u drugoj općini i gradu ili osigurati osnivanje podružnice te narodne knjižnice na svojem području.

(4) U svrhu osiguranja knjižnične usluge za svako naselje, općine i gradovi dužni su zajedno sa županijom na čijem su području, osigurati uslugu pokretne knjižnice, koja se pruža svim korisnicima koji žive na udaljenim područjima tih općina, gradova i županije, sukladno ovom Zakonu i propisanim standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 11.

(1) Knjižnica se može osnovati ako su, sukladno odredbama standarda za pojedinu vrstu knjižnica, osigurani:

- knjižnična građa
- prostor, oprema i pristup informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji
- sredstva za rad
- rad stručnih knjižničarskih djelatnika
- program rada i razvitka.

(2) Postojanje uvjeta iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje rješenjem ministarstvo nadležno za poslove kulture za narodne i specijalne knjižnice, a ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice na temelju izvješća knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost, najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva.

(3) Osnivač knjižnice dužan je pribaviti rješenje iz stavka 2. ovoga članka prije traženja upisa u sudski ili drugi registar.

(4) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 12.

(1) Knjižnice svoju djelatnost obavljaju sukladno ovom Zakonu i standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica, kojima se uređuju poslovi i usluge, kadrovski i tehnički uvjeti svojstveni pojedinim vrstama knjižnica, standardi za digitalnu knjižnicu, kao i prava i dužnosti korisnika knjižničnih usluga.

(2) Standarde iz stavka 1. ovoga članka donosi:

- za narodne, specijalne knjižnice i digitalne knjižnice ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća
- za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice ministar nadležan za znanost i obrazovanje uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

(3) Rad i razvoj knjižnica u Republici Hrvatskoj osigurava se temeljem nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

Članak 13.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu vodi Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj u svrhu praćenja stanja u knjižničnoj djelatnosti.

(2) Sadržaj Upisnika iz stavka 1. ovoga članka uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu.

Članak 14.

(1) Knjižnica prestaje s radom sukladno odredbama ovoga Zakona i zakona temeljem kojega je osnovana.

(2) Odluku o prestanku i statusnim promjenama javnih knjižnica i javnih knjižnica u sastavu pravnih osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, osnivači mogu donijeti samo uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za kulturu za narodne i specijalne knjižnice, odnosno ministra nadležnog za znanost i obrazovanje za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

(3) Odluka o prestanku i statusnim promjenama knjižnice iz stavka 2. ovoga članka te privatnih knjižnica mora sadržavati odredbe o zaštiti i smještaju knjižnične građe i knjižnične dokumentacije odnosno o pohrani digitalne knjižnične građe i digitalne knjižnične dokumentacije na temelju prethodnog mišljenja Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

Članak 15.

Ustrojstvo i upravljanje knjižnicom uređuje se statutom ili drugim općim aktom knjižnice, odnosno općim aktom pravne osobe u čijem je sastavu, a u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

Članak 16.

(1) Tijela javne knjižnice su: ravnatelj, upravno vijeće i stručno vijeće, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Privatna knjižnica ima tijela propisana temeljem zakona kojega je osnovana te stručno vijeće sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 17.

(1) Javna knjižnica s više od deset zaposlenih ima upravno vijeće.

(2) Upravno vijeće ima pet ili sedam članova, od kojih većinu imenuje osnivač iz redova istaknutih kulturnih, javnih, znanstvenih djelatnika, pravnih, ekonomskih i financijskih stručnjaka, jednoga bira stručno vijeće, a ako ono nije osnovano, stručno knjižničarsko osoblje iz svojih redova, te jednoga člana biraju svi radnici sukladno zakonu kojim se uređuju radni odnosi.

(3) Za člana upravnog vijeća iz stavka 2. ovoga članka osnivač može imenovati osobu koja ima završen diplomski sveučilišni ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, osim ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

(4) Kada je osnivač ili suosnivač javne knjižnice Republika Hrvatska članove upravnog vijeća iz stavka 2. ovoga članka u ime osnivača imenuje i razrješuje nadležno ministarstvo u čijem je djelokrugu rad knjižnice, sukladno aktu o osnivanju, a kada je osnivač ili suosnivač javne knjižnice jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, članove upravnog vijeća iz stavka 2. ovoga članka u ime osnivača imenuje i razrješuje predstavničko tijelo.

(5) Način izbora članova upravnog vijeća, trajanje mandata, donošenje odluka i druga pitanja u vezi s radom upravnog vijeća uređuju se statutom javne knjižnice.

Članak 18.

(1) Upravno vijeće:

- donosi plan rada i razvitka knjižnice
- razmatra izvršavanje plana rada i razvitka knjižnice
- odlučuje o financijskom planu i godišnjem financijskome izvještaju
- donosi statut i druge opće akte
- utvrđuje način i uvjete korištenja knjižnične građe
- odlučuje o promjenama u organiziranju rada knjižnice te
- obavlja druge poslove određene ovim Zakonom, drugim propisom, aktom o osnivanju i statutom knjižnice.

(2) Prijedlog akata iz stavka 1. ovoga članka priprema i upravnom vijeću predlaže ravnatelj.

Članak 19.

(1) Javnom knjižnicom upravlja ravnatelj.

(2) Ravnatelj predstavlja i zastupa javnu knjižnicu u pravnome prometu i pred tijelima državne vlasti te obavlja druge poslove predviđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

(3) Ako javna knjižnica nema upravno vijeće, ravnatelj obavlja i poslove iz članka 18. ovoga Zakona.

Članak 20.

(1) Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska imenuje i razrješuje ministar u čijem je djelokrugu rad knjižnice, a sukladno aktu o osnivanju.

(2) Ako je Republika Hrvatska suosnivač javne knjižnice, ravnatelja imenuje i razrješuje ministar u čijem je djelokrugu rad knjižnice, uz prethodno pribavljeno mišljenje suosnivača, a sukladno aktu o osnivanju.

(3) Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, imenuje i razrješuje predstavničko tijelo, odnosno predstavnička tijela više osnivača sporazumno.

(4) Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno zajedno s njima druga pravna i fizička osoba, imenuje i razrješuje tijelo upravljanja te pravne osobe propisano posebnim zakonom i statutom.

(5) Način imenovanja i razrješavanja ravnatelja iz stavka 3. ovoga članka pobliže se uređuje statutom i ugovorom osnivača.

(6) Javni natječaj za imenovanje ravnatelja iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka raspisuje i provodi upravno vijeće javne knjižnice, odnosno osnivač ako javna knjižnica nema upravno vijeće.

(7) Ne raspiše li upravno vijeće javne knjižnice iz stavka 6. ovoga članka natječaj za imenovanje ravnatelja u propisanom roku, natječaj će raspisati osnivač.

(8) Ravnatelja javne knjižnice imenuje se na mandat od četiri godine i može biti ponovno imenovan.

(9) Ravnateljem javne knjižnice može se, na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, položen stručni knjižničarski ispit, najmanje pet godina rada u knjižnici, odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, te ispunjava druge uvjete propisane statutom.

(10) Iznimno od stavka 9. ovoga članka, ako se na ponovljeni natječaj ne javi osoba koja ima propisane uvjete za ravnatelja javne knjižnice, može se na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, uz uvjet polaganja stručnog knjižničarskog ispita u roku od 3 godine od dana imenovanja, te ispunjava druge uvjete propisane statutom.

(11) Položen stručni knjižničarski ispit u smislu stavka 9. ovoga članka ima i osoba koja je oslobođena polaganja stručnog knjižničarskog ispita temeljem zakona koji su uređivali knjižničnu djelatnost.

(12) Za vršitelja dužnosti ravnatelja javne knjižnice može se, bez provođenja javnog natječaja, imenovati osoba koja ima obrazovanje propisano stavkom 10. ovoga članka, a na ovu dužnost može se imenovati i osoba koja nije djelatnik javne knjižnice, a najdulje do godinu dana.

(13) Statutom javne knjižnice mogu se propisati i drugi uvjeti za imenovanje ravnatelja javne knjižnice.

Članak 21.

(1) Knjižnica i knjižnica u sastavu s više od pet zaposlenih ima stručno vijeće.

(2) Stručno vijeće knjižnice čine u pravilu svi stručni knjižničarski djelatnici knjižnice, osim ako statutom knjižnice, odnosno pravne osobe u čijem je sastavu knjižnica, nije određen drukčiji sastav stručnog vijeća.

(3) Stručno vijeće razmatra i daje mišljenja o stručnim i drugim pitanjima rada i razvitka knjižnice, predlaže način organiziranja i vođenja stručnog rada te obavlja i druge poslove određene statutom knjižnice.

Članak 22.

(1) Voditelj javne knjižnice u sastavu pravne osobe kojoj je osnivač ili suosnivač Republika Hrvatska ili pravna osoba u njezinom pretežitom vlasništvu, mora ispunjavati iste uvjete kao ravnatelj javne knjižnice, a voditelj javne knjižnice u sastavu pravne osobe kojoj je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravna osoba u njezinom pretežitom vlasništvu, može biti osoba koja ima obrazovanje propisano člankom 20. stavkom 10. ovoga Zakona te ispunjava druge uvjete propisane statutom, osim ako drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Odluku o izboru i razrješenju voditelja javne knjižnice u sastavu iz stavka 1. ovoga članka donosi tijelo upravljanja pravne osobe u sastavu koje je knjižnica.

IV. NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU

Članak 23.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu je javna ustanova od nacionalnog značenja koja obavlja knjižničnu i informacijsku djelatnost nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i

središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu, kao i znanstveno-istraživačku i razvojnu djelatnost radi unaprjeđivanja hrvatskog knjižničarstva te izgradnje i razvoja knjižničnog sustava Republike Hrvatske.

(2) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu središnja je ustanova knjižničnog sustava Republike Hrvatske.

(3) Osnivač Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske.

(4) Sredstva za rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu osiguravaju se iz državnog proračuna, iz vlastitih prihoda, od zaklada, od sponzora, darovima i na drugi način, u skladu sa zakonom.

Članak 24.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu uz opće zadaće propisane člankom 6. ovoga Zakona, ima i posebne zadaće:

- izgrađuje, organizira, čuva, trajno zaštićuje i čini dostupnom Croaticu, nacionalnu zbirku knjižnične građe
- obavlja djelatnost nacionalnog informacijskog i bibliografskog središta
- obavlja djelatnost središnjeg knjižnično-informacijskog sustava: izgrađuje nacionalni knjižnični katalog, objavljuje tekuće i retrospektivne nacionalne bibliografije, skrbi za izgradnju skupnih kataloga, izgrađuje nacionalnu bibliografsku i normativnu bazu podataka, koordinira nadzor nad primjenom standarda i pravilnika za izradu i razmjenu te uporabu knjižničnih podataka te potiče razvoj knjižničnog poslovanja
- u skladu s odredbama ovoga Zakona, organizira postupanje s obveznim primjerkom
- osigurava dostupnost i korištenje elektroničkih izvora znanstvenih i stručnih informacija za akademsku i znanstvenu zajednicu u Republici Hrvatskoj
- izgrađuje, organizira, čuva i čini dostupnim reprezentativne zbirke inozemnih znanstvenih i stručnih knjiga, serijskih publikacija i ostalih informacijskih izvora
- koordinira izgradnju nacionalnog sustava zaštite, pohrane i trajnog očuvanja knjižnične kulturne i znanstvene baštine u svim pojavnim oblicima
- izgrađuje i organizira Hrvatsku digitalnu knjižnicu
- organizira i vodi stručno usavršavanje knjižničara
- obavlja zadaće središnje matične knjižnice u Republici Hrvatskoj
- promiče hrvatske tiskane i elektroničke publikacije te knjižnične proizvode i usluge
- provodi i potiče znanstveno-razvojna i stručna istraživanja u knjižničarstvu
- utvrđuje svojstvo kulturnog dobra za knjižničnu građu sukladno zakonu kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara
- izrađuje nacрте prijedloga standarda za sve vrste knjižnica
- obavlja i druge zadaće sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Zagrebu
- obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom, drugim propisom i Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Članak 25.

(1) Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu upravlja glavni ravnatelj.

(2) Glavnog ravnatelja, na temelju javnog natječaja koji provodi Upravno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske na zajednički prijedlog ministra nadležnog za kulturu i ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

(3) Glavni ravnatelj imenuje se na vrijeme od četiri godine.

(4) Za glavnog ravnatelja može se, na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima doktorat znanosti ili zvanje knjižničarskog savjetnika, te najmanje pet godina iskustva u upravljanju u kulturi, obrazovanju ili znanosti, kao i druge uvjete propisane Statutom.

(5) Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu propisuje se postupak, a mogu se propisati i posebni uvjeti za imenovanje glavnog ravnatelja.

(6) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima pomoćnike glavnog ravnatelja, a uvjeti i postupak za njihovo imenovanje uređuju se Statutom.

Članak 26.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima upravno vijeće koje se sastoji od devet članova od kojih po tri imenuju ministar nadležan za kulturu i ministar nadležan za znanost i obrazovanje, a tri bira stručno vijeće ove knjižnice iz reda svojih zaposlenika.

(2) Upravno vijeće iz stavka 1. ovoga članka obavlja poslove propisane člankom 18. stavkom 1. ovoga Zakona.

Članak 27.

Ustroj i upravljanje Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu pobliže se uređuje njezinim Statutom, pravilnikom kojim se uređuje unutarnji ustroj i način rada, te drugim općim aktima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

V. HRVATSKA KNJIŽNICA ZA SLIJEPE

Članak 28.

(1) Hrvatska knjižnica za slijepce je središnja javna ustanova od interesa za Republiku Hrvatsku koja obavlja djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak te obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom, drugim propisom i statutom Knjižnice.

(2) Knjižnica iz stavka 1. ovoga članka obavlja matičnu djelatnost za sve knjižnice u Republici Hrvatskoj koje obavljaju djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak.

(3) Knjižnica je u obavljanju svoje djelatnosti ovlaštena koristiti knjižničnu građu kojoj nije istekao rok autorsko-pravne zaštite u skladu s propisima iz područja autorskog prava.

VI. SREDSTVA ZA RAD KNJIŽNICA

Članak 29.

(1) Sredstva za rad knjižnica osigurava osnivač, a sredstva za rad knjižnica uključuju sredstva za plaće, sredstva za nabavu građe, sredstva za program, materijalne izdatke, stalno stručno usavršavanje knjižničarskih djelatnika i sredstva za zaštitu knjižnične građe kao i sredstva za investicije i investicijsko održavanje, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Sredstva za posebne programe osigurava osnivač, a ovisno o svome interesu i tijela državne uprave u čijem je djelokrugu program koji se ostvaruje, kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na području kojih se program ostvaruje te druge pravne i fizičke osobe.

(3) Sredstva za rad knjižnica osiguravaju se i iz vlastitih prihoda, sponzorstvima, darovanjima i na drugi način u skladu sa zakonom.

(4) Sredstva za provedbu odredbi članka 10. stavaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona dužni su osigurati općine i gradovi te županija na koju se ove odredbe odnose.

Članak 30.

(1) Knjižnica kojoj je osnivač Republika Hrvatska i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za proračunske korisnike.

(2) Knjižnica koja je osnovana kao ustanova kojoj je osnivač druga pravna osoba vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za poduzetnike ako je pravna osoba osnivač obveznik utvrđivanja i plaćanja poreza na dobit za svoju ukupnu djelatnost ili je temeljni cilj osnivanja i djelovanja knjižnice stjecanje dobiti.

(3) Knjižnica osnovana kao trgovačko društvo bez obzira na osnivača vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za poduzetnike.

(4) Knjižnica osnovana kao zadruga vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s posebnim propisima.

VII. STRUČNI KNJIŽNIČARSKI DJELATNICI

Članak 31.

(1) Stručni knjižničarski djelatnici koji su stekli odgovarajuća stručna knjižničarska zvanja obavljaju stručne knjižničarske poslove.

(2) Ministarstvo nadležno za poslove kulture donosi rješenje o stjecanju viših stručnih knjižničarskih zvanja u skladu s odredbama pravilnika iz stavka 4. ovoga članka uz mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

(4) Stručna knjižničarska zvanja te uvjete i način njihova stjecanja propisuje pravilnikom ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

Članak 32.

Privatne knjižnice dužne su osigurati rad stručnih knjižničarskih djelatnika za obavljanje stručnih poslova u knjižnici sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. i pravilniku iz članka 31. stavka 4. ovoga Zakona.

VIII. KNJIŽNIČNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 33.

(1) Knjižnični sustav Republike Hrvatske čine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, znanstvene i specijalne knjižnice.

(2) Knjižnice iz stavka 1. ovoga članka povezuju se u knjižnični sustav Republike Hrvatske sukladno potrebama određenog stručnog, znanstvenog, umjetničkog područja, potrebi za učinkovitijim poslovanjem, u upravljanju digitalnom građom i potrebi za stalnim stručnim usavršavanjem, a na temelju:

- usklađivanja planova rada i razvitka knjižnica koje se provodi kroz matičnu djelatnost
- nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti
- standardizacije i usklađivanja postupaka u nabavi i izgradnji knjižničnih zbirki, obradi i protoku građe i informacija
- izgrađivanja skupnih kataloga, središnjih upisnika, baza podataka, repozitorija i Hrvatske digitalne knjižnice
- razvitka mrežnih informacijskih usluga
- usklađivanja, sudjelovanja u provedbi i vrednovanja programa edukacije
- jedinstvenog sustava praćenja poslovanja i kvalitete
- nacionalnog programa stalnog stručnog usavršavanja.

(3) Sredstva za obavljanje posebnih zadaća knjižničnog sustava Republike Hrvatske osiguravaju se iz državnog proračuna putem ministarstva nadležnog za poslove kulture te ministarstva nadležnog za poslove znanosti i obrazovanja.

Članak 34.

(1) Radi trajnog i sustavno organiziranog rada na razvitku i unaprjeđivanju knjižničarstva, određene knjižnice, kao matične knjižnice, obavljaju i poslove matične djelatnosti za više

knjižnica određenog teritorijalnog, znanstvenog ili umjetničkog područja ili za pojedinu vrstu knjižnica.

(2) Matična djelatnost obuhvaća:

- stručni nadzor nad radom knjižnica
- pružanje stručne pomoći vezane uz osnivanje i prestanak rada knjižnica
- planiranje i unaprjeđivanje djelatnosti knjižnica i njihovog međusobnog povezivanja i uključivanja u jedinstven knjižnični sustav Republike Hrvatske.

(3) Sredstva za obavljanje poslova matične djelatnosti osiguravaju se u državnom proračunu.

(4) Matična djelatnost i sustav matičnih knjižnica utvrđuju se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

IX. HRVATSKO KNJIŽNIČNO VIJEĆE

Članak 35.

Hrvatsko knjižnično vijeće je savjetodavno tijelo pri ministarstvu nadležnom za poslove kulture koje obavlja stručne i druge poslove knjižnične djelatnosti u skladu s odredbama ovoga Zakona, a osobito:

- razmatra stanje u knjižničnoj djelatnosti u Republici Hrvatskoj
- predlaže opće i specifične mjere i programe poticanja razvitka i unaprjeđivanja knjižnične djelatnosti
- potiče unaprjeđenje standarda i propisa od značenja za knjižničnu djelatnost
- daje preporuke i mišljenja o pojedinim pitanjima iz područja knjižnične djelatnosti
- vrednuje i predlaže financiranje programskih aktivnosti iz područja knjižnične djelatnosti
- daje mišljenje ministarstvu nadležnom za poslove kulture o stjecanju zvanja u knjižničarskoj struci
- obavlja poslove predviđene ovim Zakonom i drugim propisima, kao i druge poslove koje mu povjeri ministarstvo nadležno za poslove kulture.

Članak 36.

(1) Hrvatsko knjižnično vijeće ima sedam članova od kojih je jedan predsjednik, a imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka iz područja knjižnične, znanstvene i obrazovne djelatnosti.

(2) Predsjednika i dva člana Vijeća imenuje i razrješuje ministar nadležan za kulturu, a po jednog člana imenuje i razrješuje ministar nadležan za znanost i obrazovanje, Rektorski zbor visokih učilišta Republike Hrvatske i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te Hrvatsko knjižničarsko društvo.

(3) Članovi Vijeća imenuju se na četiri godine, a u slučaju razrješenja člana Vijeća prije isteka mandata, novi član će se imenovati za preostali dio mandata.

(4) Sredstva za rad Hrvatskoga knjižničnog vijeća osiguravaju se u državnom proračunu.

(5) Hrvatsko knjižnično vijeće donosi poslovnik o svojem radu u roku od 90 dana od imenovanja članova Vijeća.

X. OBVEZNI PRIMJERAK

Članak 37.

Pod obveznim primjerkom, bez obzira na medij, podrazumijevaju se sljedeće vrste publikacija: knjige, serijske publikacije (novine, časopisi, zbornici radova, godišnjaci i slično), službene publikacije, glazbene zvučne snimke, neglazbene zvučne snimke, glazbene note, zemljopisne i druge karte, slikovna djela (reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, plakati, razglednice i slično), multimedija, kompleti, mikrooblici, sitni tisak (brošure, letci, tiskanice, prospekti, katalozi, programi, kalendari i slično), online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.).

Članak 38.

Obvezni primjerak prikuplja se u svrhu:

- stvaranja nacionalne zbirke knjižnične građe kao kulturnog dobra
- izrade nacionalne bibliografije
- vođenja statistike o nacionalnoj nakladničkoj produkciji
- pohrane i zaštite građe u svrhu njezine trajne dostupnosti korisnicima
- izgradnje zavičajnih/regionalnih zbirki, te zbirki službenih publikacija
- izgradnje Hrvatske digitalne knjižnice.

Članak 39.

(1) Nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje ili proizvodi tiskane publikacije, publikacije na elektroničkom prijenosnom mediju ili u drugim materijalnim oblicima iz članka 37. ovoga Zakona namijenjene javnosti, dužan je od te građe besplatno i o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu dva primjerka publikacija u obliku u kojem je objavljena ili proizvedena, jedan primjerak Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, te po jedan primjerak publikacija sveučilišnim knjižnicama u Osijeku, Puli i Rijeci, kao i u Mostaru te općeznanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Zadru.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, za sveučilišne knjižnice u Osijeku, Puli i Rijeci, kao i u Mostaru te općeznanstvene knjižnice u Dubrovniku i Zadru, vrste publikacija iz članka 37. ovoga Zakona koje su im nakladnici dužni dostaviti kao obvezni primjerak mogu se pravilnikom iz stavka 7. ovoga članka utvrditi u suženom obujmu prema potrebama ovih knjižnica.

(3) Nakladnik iznimno vrijednog i skupog izdanja (bibliografska izdanja, grafičke mape i slično) dužan je dostaviti po jedan primjerak tekstualnog dijela Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

(4) Nakladnik je dužan digitalnu tiskarsku matricu kao posljednju digitalnu inačicu publikacije pripremljene za tisak trajno čuvati ili predati Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na trajnu pohranu.

(5) Svaki nakladnik dužan je u roku iz stavka 1. ovoga članka dostaviti još po jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište radi stvaranja zavičajne zbirke. Tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika iz druge županije dužan je u istom roku jedan primjerak dostaviti matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište.

(6) Obvezni primjerci moraju biti ispravni i potpuni, u obliku u kojem su namijenjeni prodaji i raspačavanju.

(7) Obvezni primjerak uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

Članak 40.

(1) Nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.), dužan je obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu o postojanju i objavljivanju publikacije i dostaviti metapodatke i građu u formatu propisanom pravilnikom iz članka 39. stavka 7. ovoga Zakona.

(2) Obvezni primjerak iz stavka 1. ovoga članka pohranjuje se u sustavima Hrvatske digitalne knjižnice.

Članak 41.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu osigurava zaštitu i trajnu dostupnost te korištenje građe dostavljene obveznim primjerkom.

(2) Nakladnik digitalne građe ima pravo odrediti uvjete pristupa, ali je dužan dopustiti minimalnu razinu pristupa u prostoru Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u kontroliranoj radnoj okolini.

(3) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu postupa s obveznim primjerkom sukladno pravilniku iz članka 39. stavka 7. ovoga Zakona, kojim se uređuje postupanje s obveznim primjerkom.

XI. ZAŠTITA KNJIŽNIČNE GRAĐE

Članak 42.

(1) Knjige i ostala tiskana građa (novine, časopisi, plakati i dr.) nastala do 1850. godine te sva rukopisna građa javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe u njihovom pretežitom vlasništvu, ima status kulturnog dobra, a katalozi ove knjižnične građe navedenih knjižnica sastavni su dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

(2) Croatica, nacionalna zbirka knjižnične građe iz članka 24. ovoga Zakona također ima status kulturnog dobra, a njezin katalog sastavni je dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

(3) Za knjižničnu građu koja ima svojstva građe iz stavka 1. ovoga članka, knjižnica vjerske zajednice može radi osiguranja skrbi sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

(4) Pravne i fizičke osobe koje su vlasnici baštinskih knjižničnih zbirki i i/ili pojedinačnih primjeraka vrijedne knjižnične građe mogu radi osiguranja skrbi o navedenoj građi sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

(5) Zaštita i očuvanje građe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka uredit će se pravilnikom iz članka 7. ovoga Zakona.

XII. NADZOR NAD RADOM KNJIŽNICA

Članak 43.

(1) Stručni nadzor nad radom knjižnica obavlja matična knjižnica.

(2) Stručni nadzor nad radom matičnih knjižnica obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.

(3) Stručni nadzor nad radom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavlja Hrvatsko knjižnično vijeće.

(4) Knjižnica iz stavka 1. ovoga članka dužna je matičnoj knjižnici, na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnog nadzora.

(5) Matična knjižnica iz stavka 2. ovoga članka dužna je Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnog nadzora.

Članak 44.

(1) Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska obavlja ministarstvo nadležno za poslove kulture, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Nadzor nad zakonitošću rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavljaju ministarstvo nadležno za poslove kulture i ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja.

(3) Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata knjižnice kojoj je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te druga pravna i fizička osoba obavlja ured državne uprave u županiji na području koje je njezino sjedište, odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 45.

(1) Ako nadležno tijelo iz članka 44. stavka 3. ovoga Zakona u obavljanju nadzora nad zakonitošću rada i općih akata utvrdi da knjižnica, odnosno knjižnica u sastavu, ne ispunjava koji od uvjeta iz članka 11. stavaka 1. i članka 12. stavka 2. ovoga Zakona, odredit će osnivaču rok u kojem je dužan otkloniti uočene nedostatke.

(2) Ne otkloni li osnivač uočene nedostatke u određenome roku, nadležno upravno tijelo iz članka 44. stavka 3. ovoga Zakona donijet će rješenje o zabrani rada knjižnice, odnosno knjižnice u sastavu.

(3) Protiv rješenja o zabrani rada iz stavka 2. ovoga članka koje je donijelo nadležno upravno tijelo iz članka 44. stavka 3. ovoga Zakona može se podnijeti žalba ministarstvu nadležnom za poslove kulture.

(4) Ako nadležno tijelo iz članka 44. stavka 3. ovoga Zakona utvrdi da je statut ili drugi opći akt knjižnice protivan ovom Zakonu ili drugim propisima zatražit će od knjižnice da ga u roku od mjesec dana uskladi.

(5) Ako knjižnica u roku iz stavka 4. ovoga članka ne uskladi statut ili drugi opći akt knjižnice, nadležno tijelo iz članka 44. stavka 3. ovoga Zakona obustavit će njihovu daljnju primjenu i o tome u roku od osam dana izvijestiti ministarstvo u čijoj je nadležnosti rad knjižnice s prijedlogom za poništenje, odnosno ukidanje ovih akata ili pojedinih njihovih odredbi.

(6) Rješenje o prijedlogu za poništenje ili ukidanje iz stavka 5. ovoga članka nadležno ministarstvo dužno je donijeti u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijedloga.

(7) Protiv rješenja iz stavka 6. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

XIII. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 46.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj knjižnica te pravna osoba u čijem se sastavu nalazi knjižnica koja:

1. ne prikuplja statističke podatke o svome poslovanju i ne unosi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica u skladu s odredbom članka 6. stavka 3. ovoga Zakona

2. nije poduzela mjere za zaštitu knjižnične građe te redovito provodila postupak revizije i otpisa građe sukladno pravilniku iz članka 7. ovoga Zakona
3. započne obavljati knjižničnu djelatnost, a nije pribavila rješenje o postojanju uvjeta u skladu s odredbom članka 11. stavka 2. ovoga Zakona
4. ne omogući uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnog nadzora u skladu s odredbama članka 43. stavaka 4. i 5. ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Članak 47.

(1) Novčanom kaznom 2.000,00 od 10.000 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja:

1. kao nakladnik u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, ne dostavi Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu dva primjerka publikacija u obliku u kojem je objavljena ili proizvedena, jedan primjerak Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, te po jedan primjerak publikacija sveučilišnim knjižnicama u Osijeku, Puli i Rijeci, kao i u Mostaru te općeznanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Zadru, sukladno članku 39. stavku 1. ovoga Zakona

2. kao nakladnik ne obavijesti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu o postojanju i objavljivanju publikacije i ne dostavi metapodatke i građu sukladno članku 40. stavku 1. ovoga Zakona

3. kao nakladnik u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje ne dostavi matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište jedan primjerak građe, sukladno članku 39. stavku 4. ovoga Zakona

4. kao tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika s područja druge županije u roku od 30 dana po završetku tiskanja ne dostavi jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište, sukladno članku 39. stavku 4. ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 5.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka fizička osoba koja obavlja djelatnost nakladnika, odnosno tiskara.

XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 48.

Knjižnice i pravne osobe u čijem se sastavu nalaze knjižnice, uskladit će statut, druge opće akte i rad s odredbama ovoga Zakona u roku 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 49.

(1) Hrvatsko knjižnično vijeće imenovano prema odredbama Zakona o knjižnicama (Narodne novine, br. 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00, 87/08 i 69/09) nastavlja s radom do imenovanja Hrvatskoga knjižničnog vijeća prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za kulturu će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pokrenuti postupak imenovanja predsjednika i članova Hrvatskoga knjižničnog vijeća sukladno članku 36. stavku 2. ovoga Zakona.

Članak 50.

(1) Ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pravilnike iz članka 7., članka 13. stavka 2., članka 31. stavka 4., članka 34. stavka 4. i članka 39. stavka 7. ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde iz članka 12. stavka 2. podstavka 1. ovoga Zakona, a ministar nadležan za znanost i obrazovanje donijet će roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde iz članka 12. stavka 2. podstavka 2. ovoga Zakona.

(3) Do stupanja na snagu propisa iz stavaka 1. i 2. ovoga članka primjenjivat će se:

- Pravilnik o upisniku knjižnica i knjižnica u sastavu (Narodne novine, broj 139/98 i 25/17)
- Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 58/99)
- Standardi za školske knjižnice (Narodne novine, broj 34/00)
- Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1-4 (1990), str. 21-226)
- Hrvatski standardi za specijalne knjižnice (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 35, 3-4 (1992), str. 258-269; Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete 5 (1993), str. 12-14)
- Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci (Narodne novine, br. 28/11, 16/14, 60/14 - ispravak i 47/17)
- Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 43/01)
- Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe (Narodne novine, broj 21/02)
- Pravilnik o zaštiti knjižnične građe (Narodne novine, broj 52/05).

Članak 51.

(1) Zbirka obveznog primjerka službenih publikacija nastala temeljem članka 39. stavka 1. Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00, 87/08 i 69/09), a koja se vodi u Središnjem državnom uredu za razvoj digitalnog društva, pripaja se zbirci Središnjeg kataloga službenih dokumenata Republike Hrvatske u svrhu pohrane i zaštite građe te njezine trajne dostupnosti korisnicima.

(2) Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva obvezuje se digitalizirati fizički dio građe iz stavka 1. ovoga članka te predati građu nakon obavljene digitalizacije Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (Zbirka službenih publikacija) na daljnje postupanje.

Članak 52.

Ministar nadležan za kulturu predložit će Vladi Republike Hrvatske donošenje nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti iz članka 12. stavka 3. ovoga Zakona u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 53.

Postupci započeti do stupanja na snagu ovoga Zakona nastaviti će se i dovršiti prema odredbama Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98, 104/00 i 69/09).

Članak 54.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00, 87/08 i 69/09).

Članak 55.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti uređuje se knjižnična djelatnost, osnivanje i prestanak rada knjižnica, ustrojstvo i upravljanje knjižnicama, vrste knjižnica, rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i knjižnični sustav Republike Hrvatske.

U razdoblju od donošenja Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00, 87/08 i 69/09) do danas nije bilo većih izmjena u tekstu Zakona. U navedenom razdoblju došlo je do znatnih društvenih, gospodarskih i tehnoloških promjena na globalnoj i nacionalnoj razini koje su utjecale na sve aspekte knjižničnog poslovanja - od tradicionalnih knjižničnih zadaća do preuzimanja novih društvenih uloga u kulturi, informiranju, obrazovanju i potpori društvenoj integraciji, društvenoj koheziji i društvenom uključivanju. Od suvremenih knjižnica se očekuje da budu posrednici između lokalnih i globalnih dimenzija suvremenog društva na temelju paradigmi hibridne knjižnice, digitalne knjižnice i knjižnice kao relevantnog društveno-komunikacijskog središta svoje zajednice. Kako su se uz knjižnice pojavili i novi, tržišno orijentirani ponuđači informacijskih usluga, društvo od knjižnica očekuje da i nadalje ostvaruju svoju misiju neprofitnih ustanova koje omogućuju jednakopravan pristup informacijama i zabilježenom znanju te da sudjeluju u smanjivanju digitalnog jaza, procesima cjeloživotnog učenja, društvenom uključivanju, društvenoj integraciji i društvenoj koheziji u društvu.

Do promjena je došlo i u ulogama i zadaćama knjižničara, koji uz tradicionalna znanja i vještine u upravljanju knjižničnim zbirkama i informacijsko-referalnoj djelatnosti trebaju stjecati nove stručne kompetencije koje im omogućuju da se prilagođavaju promjenama u društvenom okruženju i time budu važni čimbenici društveno učinkovite knjižnice u zajednici.

Određeni načini djelovanja knjižnica, njihove službe i usluge (poput digitalizacije, prikupljanja digitalnih matrica, organizacije online usluga, osnutka i upravljanja repozitorijima digitalne građe, zaštite baštine u digitalnom okruženju) nisu ni mogli biti obuhvaćeni važećim Zakonom, jer se u vrijeme njegova donošenja nisu još pojavile ili su bile tek na samim počecima razvoja.

Odredbe o slobodnom pristupu informacijama i javnom pristupu mreži, zaštiti privatnosti i poštivanju autorskog i srodnih prava, digitalizaciji i digitalnoj knjižnici, međuknjižničnoj posudbi, obveznom primjerku elektroničkih publikacija te o stalnom stručnom usavršavanju, samo su neke od odredbi koje je potrebno na odgovarajući način urediti, odnosno unijeti u Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti u skladu s dostignutim stupnjem razvoja, odnosno potrebi pružanja podrške snažnijem razvoju djelatnosti.

Odredbama važećeg Zakona o knjižnicama nisu obuhvaćeni svi pravni oblici obavljanja knjižnične djelatnosti u Republici Hrvatskoj tako da se knjižnica može osnovati samo kao ustanova. Ovakvo stanje u praksi stvara prepreke u pogledu osnivanja novih knjižnica te je stoga potrebno omogućiti obavljanje knjižnične djelatnosti bez ograničenja s obzirom na pravni oblik.

Također, od donošenja Zakona o knjižnicama (1997.) na međunarodnoj su razini usvojeni brojni dokumenti koji uređuju knjižničnu djelatnost i ističu važnu ulogu knjižnica u demokratizaciji društva, razvoju informacijskog društva, kao i važnost knjižnične djelatnosti u cilju promicanja i razvoja pismenosti, kulture, obrazovanja, znanja i izvrsnosti te očuvanja nacionalnog književnog, umjetničkog i znanstvenog stvaralaštva. U postupku izrade zakona

potrebno je uzeti u obzir Preporuke Vijeća Europe i druge međunarodne dokumente namijenjene knjižničarskoj struci.

Knjižnični sustav Republike Hrvatske čine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te narodne, školske, visokoškolske, sveučilišne, znanstvene i specijalne knjižnice.

Prema statističkim podacima Državnog zavoda za statistiku u Republici Hrvatskoj u 2016. godini djelovalo je 1.768 knjižnica s 4.066 zaposlenih djelatnika, od kojih je njih 3.380 zaposleno na stručnim poslovima. Od ukupnog broja knjižnica samostalno je 169 knjižnica, 100 knjižnica je u sastavu drugih knjižnica, a 1.499 knjižnica u sastavu je ustanova/poduzeća. Prema vrsti knjižnica: 1 nacionalna knjižnica (300 zaposlenika), 7 sveučilišnih (174 zaposlenika), 118 visokoškolskih (332 zaposlenika), 2 općeznanstvene (48 zaposlenika), 146 specijalnih knjižnica (223 zaposlenika), 277 narodnih knjižnica (1660 zaposlenika), 858 osnovnoškolskih knjižnica (919 zaposlenika) i 359 srednjoškolskih knjižnica (410 zaposlenika). Članova knjižnica bilo je 1.309.484, a od ukupno korištene knjižnične građe (11.492.797 jedinica) najviše su se koristile knjige i brošure (68,6%) te novine (18,13%). Najviše se građe koristi u narodnim knjižnicama (40,91%).

Vrijedno je istaknuti da je Zakon o knjižnicama iz 1997. godine potaknuo razvoj djelatnosti i omogućio osnivanje novih knjižnica (173 samostalne narodne knjižnice danas nasuprot 44 koliko ih je bilo 1997. godine) i zapošljavanje stručnog knjižničarskog osoblja u svim vrstama knjižnica što je izdvojilo knjižnice.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Predloženim zakonom uređuje se sljedeće:

- uređuje se sadržaj knjižnične djelatnost te vrste knjižnica, uvjeti za osnivanje knjižnica, Upisnik knjižnica, statusne promjene i prestanak rada knjižnica
- određuje se značenje pojedinih pojmova u zakonu
- određuje se status kulturnog dobra za jedinstvene i rijetke primjerke knjiga, zbirke knjiga, rukopise i drugu knjižničnu građu javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno pravne osobe koje su u njihovom pretežitom vlasništvu
- određuje se status kulturnog dobra za Croaticu, nacionalnu zbirku knjižnične građe, pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu
- uređuje se ustroj i upravljanje knjižnicama te se propisuje da javna knjižnica ima upravno vijeće, ravnatelja i stručno vijeće te se uređuje ustroj i upravljanje knjižnicom u sastavu
- proširuje se opseg rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, njezine zadaće te uređuje ustroj i upravljanje
- uređuju se sredstva za rad knjižnica te se propisuje financiranje redovne djelatnosti i posebnih programa i zadaća knjižnice
- uređuje se knjižnični sustav Republike Hrvatske te matična djelatnost
- propisuje se donošenje nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti od strane Vlade Republike Hrvatske
- uređuje se osnivanje, zadaće, sastav i djelovanje Hrvatskoga knjižničkog vijeća
- propisuje se obuhvat, svrha prikupljanja i postupanje s obveznim primjerkom
- uređuje se nadzor nad stručnim radom knjižnica te nadzor nad provedbom zakona
- uređuju se prekršajne i prijelazne odredbe.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Člankom 1. propisuje se da se Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti uređuje knjižnična djelatnost, osnivanje i prestanak rada knjižnica, ustrojstvo i upravljanje knjižnicama, vrste knjižnica, rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i knjižnični sustav Republike Hrvatske, kao i to da su knjižnična građa i knjižnična djelatnost od interesa za Republiku i uživaju njezinu osobitu zaštitu Hrvatsku te druga pitanja od značenja za obavljanje knjižnične djelatnosti.

Člankom 2. propisuje se svrha Zakona te se propisuje da se ovim Zakonom osigurava obavljanje knjižnične djelatnosti javnih i privatnih knjižnica kao javne službe, potiče razvoj knjižnične djelatnosti u cilju promicanja i razvoja pismenosti, kulture, odgoja, obrazovanja, znanosti i izvrsnosti te očuvanja nacionalnog književnog, umjetničkog i znanstvenog stvaralaštva, osigurava dostupnost knjižnične građe i informacija radi jačanja kompetencija za razvoj demokracije, gospodarstva, znanosti i sudjelovanja u informacijskom društvu, osigurava zaštita i očuvanje knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnog dobra te utvrđuju načini financiranja knjižnične djelatnosti.

Člankom 3. uređuje se značenja pojmova.

Člankom 4. propisuje se rodna jednakost.

Člankom 5. propisuje se da na zaštitu i očuvanje knjižnične građe koja je kulturno dobro Republike Hrvatske u pitanjima koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuje se zakon i drugi propisi kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara. Na korištenje knjižnične građe kojoj nije istekao rok autorskopravne zaštite primjenjuju se propisi iz područja autorskog prava.

Člankom 6. propisuje se da knjižnična djelatnost obuhvaća nabavu knjižnične građe i izgradnju knjižničnih zbirki, stručnu obradu knjižnične građe prema stručnim standardima što uključuje izradu informacijskih pomagala u tiskanom i/ili elektroničkom obliku, pohranu, čuvanje i zaštitu knjižnične građe, te provođenja mjera zaštite knjižnične građe koja je kulturno dobro, pružanje informacijskih usluga, posudbu i davanje na korištenje knjižnične građe uključujući međuknjižničnu posudbu, digitalizaciju knjižnične građe, usmjeravanje i podučavanje korisnika pri izboru i korištenju knjižnične građe, informacijskih pomagala i drugih izvora, vođenje dokumentacije i prikupljanje statističkih podataka o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i o korištenju usluga knjižnice, prikupljanje statističkih podataka vezanih uz provedbu propisa kojima se uređuju autorska i srodna prava, pripremanje kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja i programa te obavljanje i drugih poslova sukladno ovom Zakonu i drugim propisima. Prilikom obavljanja digitalizacije knjižnične građe iz svojih zbirki knjižnice su dužne poštivati norme za digitalizaciju građe, izradu arhivskih i korisničkih primjeraka te metapodataka sukladno standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica. Knjižnice su obvezne prikupljati statističke podatke o svome poslovanju i unositi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu sukladno standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica.

Člankom 7. propisuje se da su knjižnice dužne poduzimati mjere za zaštitu knjižnične građe te redovito provoditi postupak revizije i otpisa građe sukladno pravilniku kojim se uređuje zaštita,

revizija i otpis knjižnične građe, a koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

Člankom 8. propisuje se da su vrste knjižnica prema namjeni i sadržaju knjižničnog fonda nacionalna, narodna, školska, sveučilišna, visokoškolska, znanstvena i specijalna knjižnica te da pojedine knjižnice mogu prema potrebi obavljati poslove i zadaće više vrsta knjižnica.

Člankom 9. propisuje se da javnu knjižnicu kao ustanovu može osnovati Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Privatnu knjižnicu može osnovati druga pravna i fizička osoba. Više osnivača (Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave) može zajednički osnovati javnu knjižnicu, odnosno više drugih pravnih i/ili fizičkih osoba može osnovati privatnu knjižnicu, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom. Javnu knjižnicu mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom. Knjižnicu u sastavu osniva pravna osoba kao svoju podružnicu, odnosno kao svoju samostalnu ustrojstvenu jedinicu.

Člankom 10. propisuje se da su školske ustanove, visoka učilišta i javni znanstveni instituti dužni osnovati knjižnicu u sastavu tih ustanova odnosno posebnim ugovorom s kojom drugom javnom knjižnicom, visoka učilišta i javni znanstveni instituti mogu osigurati knjižnične usluge nužne za obavljanje nastavne i znanstvene djelatnosti, sukladno standardima propisanim za pojedinu vrstu knjižnica. Općine i gradovi s više od 3.000 stanovnika dužni su samostalno ili zajedno osnovati narodnu knjižnicu kao ustanovu te njezine podružnice na svojem području osim u slučaju kada djelatnost narodne knjižnice već obavlja koja druga knjižnica na njihovu području za rad koje su osigurali sredstva. Općine i gradovi s manje od 3.000 stanovnika, a koji nemaju narodnu knjižnicu dužni su posebnim ugovorom obavljanje djelatnosti narodne knjižnice povjeriti narodnoj knjižnici u drugoj općini i gradu ili osigurati osnivanje podružnice te narodne knjižnice na svojem području. U svrhu osiguranja knjižnične usluge za svako naselje, općine i gradovi dužni su zajedno sa županijom na čijem su području, osigurati uslugu pokretne knjižnice koja se pruža svim korisnicima koji žive na udaljenim područjima tih općina, gradova i županija, sukladno ovom Zakonu i standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica.

Člankom 11. propisuje se da se knjižnica može osnovati ako su, sukladno odredbama standarda za pojedinu vrstu knjižnica, osigurani knjižnična građa, prostor, oprema i pristup informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji, sredstva za rad, rad stručnih knjižničarskih djelatnika, program rada i razvitka. Postojanje navedenih uvjeta utvrđuje rješenjem ministarstvo nadležno za poslove kulture za narodne i specijalne knjižnice, a ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice na temelju izvješća knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost, najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva. Osnivač knjižnice dužan je pribaviti rješenje o postojanju uvjeta za osnivanje knjižnice prije traženja upisa u sudski ili drugi registar. Protiv navedenog rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Člankom 12. propisuje se da knjižnice svoju djelatnost obavljaju sukladno ovom Zakonu i standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica kojima se uređuju poslovi i usluge, kadrovski i tehnički uvjeti svojstveni pojedinim vrstama knjižnica, standardi za digitalnu

knjižnicu, kao i prava i dužnosti korisnika knjižničnih usluga. Navedene standarde donosi za narodne, specijalne i digitalne knjižnice ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća, a za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice ministar nadležan za znanost i obrazovanje uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća. Rad i razvoj knjižnica u Republici Hrvatskoj osigurava se temeljem nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

Člankom 13. propisuje se da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu vodi Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj u svrhu praćenja stanja u knjižničnoj djelatnosti. Sadržaj navedenog Upisnika uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu.

Člankom 14. propisuje se da knjižnica prestaje s radom sukladno odredbama ovoga Zakona i temeljem zakona kojega je osnovana. S obzirom da se prema Nacrtu konačnog prijedloga zakona knjižnica može osnovati u različitim pravnim oblicima tako knjižnica prestaje s radom sukladno odredbama zakona prema kojem je osnovana npr. Zakona o ustanovama, Zakona o trgovačkim društvima, Zakona o zadrugama i drugo. Odluku o prestanku i statusnim promjenama javnih knjižnica i javnih knjižnica u sastavu pravnih osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinica i lokalne i područne (regionalne) samouprave, osnivači mogu donijeti samo uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za kulturu za narodne i specijalne knjižnice, odnosno ministra nadležnog za znanost i obrazovanje za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Navedena odluka o prestanku i statusnim promjenama javnih knjižnica i javnih knjižnica u sastavu pravnih osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinica i lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i privatnih knjižnica, mora sadržavati odredbe o zaštiti i smještaju knjižnične građe i knjižnične dokumentacije odnosno o pohrani digitalne knjižnične građe i digitalne dokumentacije na temelju prethodnog mišljenja Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

Člankom 15. propisuje se da se ustrojstvo i upravljanje knjižnicom uređuje statutom ili drugim općim aktom knjižnice, odnosno općim aktom pravne osobe u čijem je sastavu, a u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

Člankom 16. propisuje se da su tijela javne knjižnice ravnatelj, upravno vijeće i stručno vijeće, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno te da privatna knjižnica ima tijela propisana temeljem zakona kojega je osnovana te stručno vijeće sukladno odredbama ovoga Zakona. S obzirom da se prema Nacrtu konačnog prijedloga zakona, knjižnica može osnovati u različitim pravnim oblicima, tako svaki od pravnih oblika u kojemu je osnovana knjižnica ima tijela sukladno zakonu koji regulira pravni oblik u kojemu je osnovana te je nesvršishodno sve zakone nabrajati u Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, tim više što je ovaj način formuliranja odredbe prihvaćen u Zakonu o muzejima i Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima.

Člankom 17. propisuje se da javna knjižnica s više od deset zaposlenih ima upravno vijeće. Upravno vijeće ima pet ili sedam članova, od kojih većinu imenuje osnivač iz redova istaknutih kulturnih, javnih, znanstvenih djelatnika, pravnih, ekonomskih i financijskih stručnjaka, jednoga bira stručno vijeće, a ako ono nije osnovano, stručno knjižničarsko osoblje iz svojih redova, te jednoga člana biraju svi radnici sukladno zakonu kojim se uređuju radni odnosi. Za člana upravnog vijeća osnivač može imenovati osobu koja ima završen diplomski sveučilišni ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, osim ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Kada je

osnivač ili suosnivač javne knjižnice Republika Hrvatska članove upravnog vijeća u ime ovoga osnivača imenuje i razrješuje nadležno ministarstvo u čijem je djelokrugu rad knjižnice, sukladno aktu o osnivanju, a kada je osnivač ili suosnivač javne knjižnice jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, članove upravnog vijeća u ime osnivača imenuje i razrješuje predstavničko tijelo. Napominje se da Republika Hrvatska osniva javnu knjižnicu osnivačkim aktom, zakonom ili uredbom u kojem se, između ostaloga, navodi koje tijelo u ime Republike Hrvatske obavlja osnivačka prava. Način izbora članova upravnog vijeća, trajanje mandata, donošenje odluka i druga pitanja u vezi s radom upravnog vijeća uređuju se statutom javne knjižnice.

Člankom 18. propisuje se da Upravno vijeće donosi plan rada i razvitka knjižnice, razmatra izvršavanje plana rada i razvitka knjižnice, odlučuje o financijskom planu i godišnjem financijskome izvještaju, donosi statut i druge opće akte, utvrđuje način i uvjete korištenja knjižnične građe, odlučuje o promjenama u organiziranju rada knjižnice, te obavlja druge poslove određene ovim Zakonom, drugim propisom, aktom o osnivanju i statutom knjižnice. Prijedlog navedenih akata priprema i upravnom vijeću predlaže ravnatelj.

Člankom 19. propisuje se da javnom knjižnicom upravlja ravnatelj koji predstavlja i zastupa javnu knjižnicu u pravnome prometu i pred tijelima državne vlasti te obavlja druge poslove predviđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom. Ako javna knjižnica nema upravno vijeće, ravnatelj obavlja i poslove Upravnog vijeća.

Člankom 20. propisuje se da se ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska imenuje i razrješuje ministar u čijem je djelokrugu rad knjižnice, a sukladno aktu o osnivanju. Ako je Republika Hrvatska suosnivač javne knjižnice, ravnatelja imenuje i razrješuje ministar u čijem je djelokrugu rad knjižnice, uz prethodno pribavljeno mišljenje suosnivača, a sukladno aktu o osnivanju. Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, imenuje i razrješuje predstavničko tijelo, odnosno predstavnička tijela više osnivača sporazumno. Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno zajedno s njima druga pravna i fizička osoba, imenuje i razrješuje tijelo upravljanja te pravne osobe propisano posebnim zakonom i statutom. Način imenovanja i razrješavanja ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave pobliže se uređuje statutom i ugovorom osnivača. Javni natječaj za imenovanje ravnatelja javne knjižnice kojoj je Republika Hrvatska osnivač, odnosno suosnivač, odnosno ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, raspisuje i provodi upravno vijeće javne knjižnice, odnosno osnivač ako javna knjižnica nema upravno vijeće. Ne raspiše li upravno vijeće javne knjižnice natječaj za imenovanje ravnatelja u propisanom roku, natječaj će raspisati osnivač. Ravnatelja javne knjižnice imenuje se na mandat od četiri godine i može biti ponovno imenovan. Ravnateljem javne knjižnice može se, na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, položen stručni knjižničarski ispit, najmanje pet godina rada u knjižnici, odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, te ispunjava druge uvjete propisane statutom. Iznimno od prethodno navedenog, ako se na ponovljeni natječaj ne javi osoba koja ima propisane uvjete za ravnatelja javne knjižnice, može se na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, uz uvjet polaganja stručnog knjižničarskog ispita u roku od 3

godine od dana imenovanja, te ispunjava druge uvjete propisane statutom. Položen stručni knjižničarski ispit ima i osoba koja je oslobođena polaganja stručnog knjižničarskog ispita temeljem zakona koji su uređivali knjižničnu djelatnost (Zakon o bibliotečnoj djelatnosti i bibliotekama (Narodne novine, broj 25/73, 47/86, 26/93 i 50/95) i Zakon o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98, 104/00 i 69/09)). Za vršitelja dužnosti ravnatelja javne knjižnice može se, bez provođenja javnog natječaja, imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, a na ovu dužnost može se imenovati i osoba koja nije djelatnik javne knjižnice, najdulje do godinu dana. Statutom javne knjižnice mogu se propisati i drugi uvjeti za imenovanje ravnatelja javne knjižnice.

Člankom 21. propisuje se da knjižnica i knjižnica u sastavu s više od pet zaposlenih ima stručno vijeće koje čine u pravilu svi stručni knjižničarski djelatnici knjižnice, osim ako statutom knjižnice, odnosno pravne osobe u čijem je sastavu knjižnica, nije određen drukčiji sastav stručnog vijeća. Stručno vijeće razmatra i daje mišljenja o stručnim i drugim pitanjima rada i razvitka knjižnice, predlaže način organiziranja i vođenja stručnog rada te obavlja i druge poslove određene statutom knjižnice.

Člankom 22. propisuje se da voditelj javne knjižnice u sastavu pravne osobe kojoj je osnivač ili suosnivač Republika Hrvatska ili pravna osoba u njezinom pretežitom vlasništvu, mora ispunjavati iste uvjete kao ravnatelj javne knjižnice, a voditelj javne knjižnice u sastavu pravne osobe kojoj je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravna osoba u njezinom pretežitom vlasništvu, može biti osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, najmanje jednu godinu rada u knjižnici ili najmanje pet godina rada u kulturi, znanosti ili obrazovanju, odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, te ispunjava druge uvjete propisane statutom. Odluku o izboru i razrješenju voditelja javne knjižnice u sastavu pravne osobe kojoj je osnivač ili suosnivač Republika Hrvatska odnosno voditelja javne knjižnice u sastavu kojoj je osnivač jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravna osoba u njezinom pretežitom vlasništvu, donosi tijelo upravljanja pravne osobe u sastavu koje je knjižnica.

Člankom 23. propisuje se da je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu javna ustanova od nacionalnog značenja koja obavlja knjižničnu i informacijsku djelatnost nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu kao i znanstveno-istraživačku i razvojnu djelatnost radi unaprjeđivanja hrvatskog knjižničarstva te izgradnje i razvoja hrvatskoga knjižničnog sustava Republike Hrvatske. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu središnja je ustanova hrvatskoga knjižničnog sustava Republike Hrvatske. Osnivač Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu je Republika Hrvatska. Prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske. Sredstva za rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu osiguravaju se iz državnog proračuna, iz vlastitih prihoda, od zaklada, od sponzora, darovima i na drugi način, u skladu sa zakonom.

Člankom 24. propisano je da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu uz opće zadaće propisane za svaku knjižnicu ima i posebne zadaće da izgrađuje, organizira, čuva, trajno zaštićuje i čini dostupnom, Croaticu nacionalnu zbirku knjižnične građe, obavlja djelatnost nacionalnog informacijskog i bibliografskog središta, obavlja djelatnost središnjeg knjižnično-informacijskog sustava, izgrađuje nacionalni knjižnični katalog, objavljuje tekuće i retrospektivne nacionalne bibliografije, skrbi za izgradnju skupnih kataloga, izgrađuje nacionalnu bibliografsku i normativnu bazu podataka, koordinira nadzor nad primjenom

standarda i pravilnika za izradu i razmjenu te uporabu knjižničnih podataka te potiče razvoj knjižničnog poslovanja, u skladu s odredbama ovoga Zakona, organizira postupanje s obveznim primjerkom, osigurava dostupnost i korištenje elektroničkih izvora znanstvenih i stručnih informacija za akademsku i znanstvenu zajednicu u Republici Hrvatskoj, izgrađuje, organizira, čuva i čini dostupnim reprezentativne zbirke inozemnih znanstvenih i stručnih knjiga, serijskih publikacija i ostalih informacijskih izvora, koordinira izgradnju nacionalnog sustava zaštite, pohrane i trajnog očuvanja knjižnične kulturne i znanstvene baštine u svim pojavnim oblicima, izgrađuje i organizira Hrvatsku digitalnu knjižnicu, organizira i vodi stručno usavršavanje knjižničara, obavlja zadaće središnje matične knjižnice u Republici Hrvatskoj, promiče hrvatske tiskane i elektroničke publikacije te knjižnične proizvode i usluge, provodi i potiče znanstveno-razvojna i stručna istraživanja u knjižničarstvu, utvrđuje svojstvo kulturnog dobra za knjižničnu građu sukladno zakonu kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara, izrađuje nacрте prijedloga standarda za sve vrste knjižnica, obavlja i druge zadaće sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Zagrebu, obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom i Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Članak 25. propisuje da Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu upravlja glavni ravnatelj. Glavnog ravnatelja, na temelju javnog natječaja koji provodi Upravno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske na zajednički prijedlog ministra nadležnog za kulturu i ministra nadležnog za znanost i obrazovanje. Glavni ravnatelj imenuje se na vrijeme od četiri godine. Za glavnog ravnatelja može se, na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima doktorat znanosti ili zvanje knjižničarskog savjetnika, te najmanje pet godina iskustva u upravljanju u kulturi, obrazovanju ili znanosti, kao i druge uvjete propisane Statutom. Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu propisuje se postupak, a mogu se propisati i posebni uvjeti za imenovanje glavnog ravnatelja. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima pomoćnike glavnog ravnatelja, a uvjeti i postupak za njihovo imenovanje uređuju se Statutom.

Člankom 26. propisuje se da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima upravno vijeće koje se sastoji od devet članova od kojih po tri imenuju ministar nadležan za kulturu i ministar nadležan za znanost i obrazovanje, a tri bira stručno vijeće ove knjižnice iz reda svojih zaposlenika. Upravno vijeće donosi plan rada i razvitka knjižnice, razmatra izvršavanje plana rada i razvitka knjižnice, odlučuje o financijskom planu i godišnjem financijskome izvještaju, donosi statut i druge opće akte, utvrđuje način i uvjete korištenja knjižnične građe, odlučuje o promjenama u organiziranju rada knjižnice, te obavlja druge poslove određene ovim Zakonom, drugim propisom, aktom o osnivanju i statutom knjižnice.

Člankom 27. propisuje se da se ustroj i upravljanje Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu pobliže uređuje njezinim Statutom, pravilnikom kojim se uređuje unutarnji ustroj i način rada, te drugim općim aktima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Člankom 28. propisano je da je Hrvatska knjižnica za slijepe središnja javna ustanova od interesa za Republiku Hrvatsku koja obavlja djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak te obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom, drugim propisom i Statutom Knjižnice. Hrvatska knjižnica za slijepe obavlja matičnu djelatnost za sve knjižnice u Republici Hrvatskoj koje obavljaju djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati

standardni tisak. Knjižnica je u obavljanju svoje djelatnosti ovlaštena koristiti knjižničnu građu kojoj nije istekao rok autorsko pravne zaštite u skladu s propisima iz područja autorskog prava.

Člankom 29. propisuje se da sredstva za rad knjižnica osigurava osnivač, a sredstva za rad knjižnica uključuju sredstva za plaće, sredstva za nabavu građe, sredstva za program, materijalne izdatke, stalno stručno usavršavanje knjižničarskih djelatnika i sredstva za zaštitu knjižnične građe kao i sredstva za investicije i investicijsko održavanje, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Sredstva za posebne programe osigurava osnivač, a ovisno o svome interesu i tijela državne uprave u čijem je djelokrugu program koji se ostvaruje, kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na području kojih se program ostvaruje te druge pravne i fizičke osobe. Sredstva za rad knjižnica osiguravaju se i iz vlastitih prihoda, sponzorstvima, darovanjima i na drugi način u skladu sa zakonom. Sredstva za provedbu odredbi o osiguranju knjižnične usluge prema odredbama ovog Zakona dužni su osigurati općine i gradovi te županija na koju se ove odredbe odnose.

Člankom 30. propisuje se da knjižnica kojoj je osnivač Republika Hrvatska i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za proračunske korisnike. Knjižnica koja je osnovana kao ustanova kojoj je osnivač druga pravna osoba vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za poduzetnike ako je pravna osoba osnivač obveznik utvrđivanja i plaćanja poreza na dobit za svoju ukupnu djelatnost ili je temeljni cilj osnivanja i djelovanja knjižnice stjecanje dobiti. Knjižnica osnovana kao trgovačko društvo bez obzira na osnivača vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za poduzetnike. Knjižnica osnovana kao zadruga vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s posebnim propisima.

Člankom 31. propisuje se propisuje se da su stručni knjižničarski djelatnici koji su stekli odgovarajuća stručna knjižničarska zvanja obavljaju stručne knjižničarske poslove. Ministarstvo nadležno za poslove kulture donosi rješenje o stjecanju viših stručnih knjižničarskih zvanja. Protiv rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor. Stručna knjižničarska zvanja te uvjete i način njihova stjecanja propisuje pravilnikom ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

Člankom 32. propisuje se da su privatne knjižnice dužne osigurati rad stručnih knjižničarskih djelatnika za obavljanje stručnih poslova u knjižnici sukladno standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica i pravilniku kojim se propisuju stručna knjižničarska zvanja te uvjeti i način njihova stjecanja, a donosi ga ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

Člankom 33. propisuje se da knjižnični sustav Republike Hrvatske čine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, znanstvene, te specijalne knjižnice. Navedene knjižnice povezuju se u knjižnični sustav Republike Hrvatske sukladno potrebama određenog stručnog, znanstvenog, umjetničkog područja, potrebi za učinkovitijim poslovanjem, u upravljanju digitalnom građom i potrebi za stalnim stručnim usavršavanjem, a na temelju usklađivanja planova i programa rada i razvitka knjižnica koje se provodi kroz matičnu djelatnost, nacionalnog programa razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti, standardizacije i usklađivanja postupaka u nabavi i izgradnji knjižničnih zbirki, obradi i protoku građe i informacija, izgrađivanja skupnih kataloga, središnjih upisnika, baza podataka, repozitorija i Hrvatske digitalne knjižnice, razvitka mrežnih informacijskih usluga, usklađivanja, sudjelovanja u provedbi i vrednovanja programa edukacije, jedinstvenog sustava praćenja poslovanja i kvalitete, nacionalnog programa stalnog stručnog usavršavanja. Sredstva

za obavljanje posebnih zadaća knjižničnog sustava Republike Hrvatske osiguravaju se iz državnog proračuna putem ministarstva nadležnog za poslove kulture te ministarstva nadležnog za poslove znanosti i obrazovanja.

Člankom 34. propisuje se da radi trajnog i sustavno organiziranog rada na razvitku i unaprjeđivanju knjižničarstva, određene knjižnice, kao matične knjižnice, obavljaju i poslove matične djelatnosti za više knjižnica određenog teritorijalnog, znanstvenog ili umjetničkog područja ili za pojedinu vrstu knjižnica. Matična djelatnost obuhvaća stručni nadzor nad radom knjižnica, pružanje stručne pomoći vezane uz osnivanje i prestanak rada knjižnica, planiranje i unaprjeđivanje djelatnosti knjižnica i njihovog međusobnog povezivanja i uključivanja u jedinstven knjižnični sustav Republike Hrvatske. Sredstva za obavljanje poslova matične djelatnosti osiguravaju se u državnom proračunu. Matična djelatnost i sustav matičnih knjižnica utvrđuju se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

Člankom 35. propisuje se da je Hrvatsko knjižnično vijeće je savjetodavno tijelo pri ministarstvu nadležnom za poslove kulture koje obavlja stručne i druge poslove knjižnične djelatnosti u skladu s odredbama ovoga Zakona, a osobito da razmatra stanje u knjižničnoj djelatnosti u Republici Hrvatskoj, predlaže opće i specifične mjere i programe poticanja razvitka i unaprjeđivanja knjižnične djelatnosti, potiče unaprjeđenje standarda i propisa od značenja za knjižničnu djelatnost, daje preporuke i mišljenja o pojedinim pitanjima iz područja knjižnične djelatnosti, vrednuje i predlaže financiranje programskih aktivnosti iz područja knjižnične djelatnosti, daje mišljenje ministarstvu nadležnom za poslove kulture o stjecanju zvanja u knjižničarskoj struci te obavlja poslove predviđene ovim Zakonom i drugim propisima, kao i druge poslove koje mu povjeri ministarstvo nadležno za poslove kulture.

Člankom 36. propisuje se da Hrvatsko knjižnično vijeće ima sedam članova od kojih je jedan predsjednik, a imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka iz područja knjižnične, znanstvene i obrazovne djelatnosti. Predsjednika i dva člana Vijeća imenuje i razrješuje ministar nadležan za kulturu, a po jednog člana imenuje i razrješuje ministar nadležan za znanost i obrazovanje, Rektorski zbor visokih učilišta Republike Hrvatske i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te Hrvatsko knjižničarsko društvo. Članovi Vijeća imenuju se na četiri godine, a u slučaju razrješenja člana Vijeća prije isteka mandata, novi član će se imenovati za preostali dio mandata. Sredstva za rad Hrvatskoga knjižničnog vijeća osiguravaju se u državnom proračunu. Hrvatsko knjižnično vijeće donosi poslovnik o svojem radu u roku od 90 dana od imenovanja članova Vijeća.

Člankom 37. propisano je da se pod obveznim primjerkom, bez obzira na medij, podrazumijevaju knjige, serijske publikacije (novine, časopisi, zbornici radova, godišnjaci i slično), službene publikacije, glazbene zvučne snimke, neglazbene zvučne snimke, glazbene note, zemljopisne i druge karte, slikovna djela (reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, plakati, razglednice i slično), multimedija, kompleti, mikrooblici, sitni tisak (brošure, letci, tiskanice, prospekti, katalozi, programi, kalendari i slično), online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.).

Člankom 38. propisano je da se obvezni primjerak prikuplja se u svrhu stvaranja nacionalne zbirke knjižnične građe kao kulturnog dobra, izrade nacionalne bibliografije, vođenja statistike o nacionalnoj nakladničkoj produkciji, pohrane i zaštite građe u svrhu njezine trajne dostupnosti

korisnicima, izgradnje zavičajnih/regionalnih zbirki, te zbirki službenih publikacija te izgradnje Hrvatske digitalne knjižnice.

Člankom 39. propisuje se da je nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje ili proizvodi tiskane publikacije, publikacije na elektroničkom prijenosnom mediju ili u drugim materijalnim oblicima namijenjene javnosti, dužan od te građe besplatno i o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu dva primjerka publikacija u obliku u kojem je objavljena ili proizvedena, jedan primjerak Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, te po jedan primjerak publikacija sveučilišnim knjižnicama u Osijeku, Puli i Rijeci, kao i u Mostaru te općežanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Zadru. Iznimno od navedenoga za sveučilišne knjižnice u Osijeku, Puli i Rijeci, kao i u Mostaru te općežanstvene knjižnice u Dubrovniku i Zadru, vrste navedenih publikacija koje su im nakladnici dužni dostaviti kao obvezni primjerak, može se utvrditi u suženom obujmu prema potrebama ovih knjižnica pravilnikom koji uređuje obvezni primjerak. Također se propisuje da je nakladnik iznimno vrijednog i skupog izdanja (bibliografska izdanja, grafičke mape i slično) dužan dostaviti po jedan primjerak tekstualnog dijela Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Navedena odredba postoji i u važećem Zakonu o knjižnicama te predstavlja financijsko rasterećenje za nakladnike prilikom dostave obveznog primjerka vrijednih i skupih izdanja. Nadalje se propisuje da je nakladnik dužan digitalnu tiskarsku matricu kao posljednju digitalnu inačicu publikacije pripremljene za tisak trajno čuvati ili predati Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na trajnu pohranu. Također je svaki nakladnik dužan u roku iz stavka 30 dana po završetku tiskanja umnažanja ili proizvodnje dostaviti još po jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište radi stvaranja zavičajne zbirke, a tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika iz druge županije dužan je u istom roku jedan primjerak dostaviti matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište. Obvezni primjerci moraju biti ispravni i potpuni, u obliku u kojem su namijenjeni prodaji i raspačavanju. Obvezni primjerak uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničkog vijeća.

Člankom 40. propisuje se da je nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.), dužan obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu o postojanju i objavljivanju publikacije i dostaviti metapodatke i građu u formatu propisanom pravilnikom kojim se uređuje obvezni primjerak. Obvezni primjerak pohranjuje se u sustavima Hrvatske digitalne knjižnice.

Člankom 41. propisano je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu osigurava zaštitu i trajnu dostupnost te korištenje građe dostavljene obveznim primjerkom. Nakladnik digitalne građe ima pravo odrediti uvjete pristupa, ali je dužan dopustiti minimalnu razinu pristupa u prostoru Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u kontroliranoj radnoj okolini. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu postupa s obveznim primjerkom sukladno pravilniku, kojim se uređuje postupanje s obveznim primjerkom.

Člankom 42. propisano je da knjige i ostala tiskana građa (novine, časopisi, plakati i dr.) nastala do 1850. godine te sva rukopisna građa javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe u njihovom pretežitom vlasništvu, ima status kulturnog dobra, a katalozi ove knjižnične građe navedenih knjižnica sastavni su dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

Croatica, nacionalna zbirka knjižnične građe također ima status kulturnog dobra, a njezin katalog sastavni je dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara. Za knjižničnu građu koja ima svojstva građe iz stavka 1. ovoga članka, knjižnica vjerske zajednice može radi osiguranja skrbni sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Pravne i fizičke osobe koje su vlasnici baštinskih knjižničnih zbirki i/ili pojedinačnih primjeraka vrijedne knjižnične građe mogu radi osiguranja skrbni o navedenoj građi sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Zaštita i očuvanje prethodno navedene građe uredit će se pravilnikom kojim se uređuje zaštita, revizija i otpis knjižnične građe.

Člankom 43. propisano je da stručni nadzor nad radom knjižnica obavlja matična knjižnica. Stručni nadzor nad radom matičnih knjižnica obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Stručni nadzor nad radom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavlja Hrvatsko knjižnično vijeće. Knjižnica nad kojom se obavlja nadzor dužna je matičnoj knjižnici, na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnoga nadzora. Matična knjižnica dužna je Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnog nadzora.

Člankom 44. propisano je da nadzor nad zakonitošću rada i općih akata javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska obavlja ministarstvo nadležno za poslove kulture, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno, nadzor nad zakonitošću rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavljaju ministarstvo nadležno za poslove kulture i ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja, a nadzor nad zakonitošću rada i općih akata knjižnice kojoj je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te druga pravna i fizička osoba obavlja ured državne uprave u županiji na području koje je njezino sjedište, odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 45. propisano je da kada se prilikom obavljanja nadzora nad zakonitošću rada i općih akata, utvrdi da knjižnica, odnosno knjižnica u sastavu, ne ispunjava ne ispunjava koji od uvjeta za osnivanje knjižnice ili koji od standarda propisanih za pojedine vrste knjižnica, odredit će osnivaču rok u kojem je dužan otkloniti uočene nedostatke. Ne otkloni li osnivač uočene nedostatke u određenome roku, nadležno upravno tijelo donijet će rješenje o zabrani rada knjižnice, odnosno knjižnice u sastavu. Protiv rješenja o zabrani rada koje je donijelo nadležno upravno tijelo može se podnijeti žalba ministarstvu nadležnom za poslove kulture. Ako nadležno tijelo utvrdi da je statut ili drugi opći akt knjižnice protivan ovom Zakonu ili drugim propisima zatražit će od knjižnice da ga u roku od mjesec dana uskladi. Ako knjižnica u navedenom roku od mjesec dana ne uskladi statut ili drugi opći akt knjižnice, nadležno tijelo obustavit će njihovu daljnju primjenu i o tome u roku od osam dana izvijestiti ministarstvo u čijoj je nadležnosti rad knjižnice s prijedlogom za poništenje odnosno ukidanje ovih akata ili pojedinih njihovih odredaba. Rješenje o prijedlogu za poništenje ili ukidanje statuta ili drugog općeg akta knjižnice ili pojedinih njihovih odredbi, a koje su protivne ovom Zakonu ili drugim propisima, nadležno ministarstvo dužno je donijeti u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijedloga. Protiv rješenja o prijedlogu za poništenje ili ukidanje statuta ili drugog općeg akta knjižnice ili pojedinih njihovih odredbi, a koje su protivne ovom Zakonu ili drugim propisima, iz ovoga članka žalba nije dopuštena već se može pokrenuti upravni spor.

Člancima 46. i 47. propisuju se prekršajne odredbe.

Člankom 48. određuje se da će knjižnice i pravne osobe u čijem se sastavu nalaze knjižnice, uskladiti statut, druge opće akte i rad s odredbama ovoga Zakona u 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Člankom 49. određeno je da Hrvatsko knjižnično vijeće imenovano prema odredbama Zakona o knjižnicama (Narodne novine, br. 105/97, 5/98, 104/00 i 69/09) nastavlja s radom do imenovanja Hrvatskoga knjižničnog vijeća prema odredbama ovoga Zakona. Ministar nadležan za kulturu će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pokrenuti postupak imenovanja predsjednika i članova Hrvatskoga knjižničnog vijeća sukladno odredbama ovoga Zakona. Hrvatsko knjižnično vijeće imenovano u skladu s odredbama ovoga Zakona dužno je u roku od 90 dana od dana imenovanja donijeti poslovnik o svojem radu.

Člankom 50. propisuje se da će ministar nadležan za kulturu donijeti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pravilnik kojim se uređuje zaštita, revizija i otpis knjižnične građe, pravilnik kojim se uređuje sadržaj Upisnika, pravilnik kojim se uređuju uvjeti i način stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci, pravilnik kojim se uređuje matična djelatnost i sustav matičnih knjižnica i pravilnik kojim se uređuje obvezni primjerak. Ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde za narodne, specijalne i digitalne knjižnice, a ministar nadležan za znanost i obrazovanje donijet će roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice. Također se propisuje da će se do stupanja na snagu navedenih propisa primjenjivati: Pravilnik o upisniku knjižnica i knjižnica u sastavu (Narodne novine, br. 139/98 i 25/17), Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 58/99), Standardi za školske knjižnice (Narodne novine, broj 34/00), Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1-4 (1990), str. 21-226), Hrvatski standardi za specijalne knjižnice (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 35, 3-4 (1992), str. 258-269; Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete 5 (1993), str. 12-14), Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci (Narodne novine, br. 28/11, 16/14, 60/14 - ispravak i 47/17), Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 43/01), Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe (Narodne novine, broj 21/02), Pravilnik o zaštiti knjižnične građe (Narodne novine, broj 52/05).

Člankom 51. propisuje se da se zbirka obveznog primjerka službenih publikacija nastala temeljem članka 39. stavka 1. Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00, 87/08 i 69/09), a koja se vodi u Središnjem državnom uredu za razvoj digitalnog društva, pripaja zbirci Središnjeg kataloga službenih dokumenata Republike Hrvatske u svrhu pohrane i zaštite građe te njezine trajne dostupnosti korisnicima. Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva obvezuje se izvršiti digitalizaciju fizičkog dijela navedene građe te je predati nakon obavljene digitalizacije Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (Zbirka službenih publikacija) na daljnje postupanje.

Člankom 52. propisuje da će ministar nadležan za kulturu predložiti Vladi Republike Hrvatske donošenje nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Člankom 53. propisuje se da će se postupci započeti do stupanja na snagu ovoga Zakona nastaviti i dovršiti prema odredbama Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98, 104/00 i 69/09).

Člankom 54. određeno je da danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00, 87/08 i 69/09).

Člankom 55. propisuje se da ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

IV. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA, TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Hrvatski sabor je na 9. sjednici, održanoj 12. listopada 2018. godine, prihvatio Nacrt prijedloga zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti te uputio predlagatelju primjedbe, prijedloge i mišljenja radi priprema Konačnog prijedloga zakona. Razlike između rješenja koja se predlažu u odnosu na rješenja iz Nacrta prijedloga zakona su slijedeće.

Teksta Konačnog prijedloga zakona nomotehnički je preuređen u skladu s mišljenjem Odbora za zakonodavstvo Hrvatskog sabora. Prihvaćeno je djelomično mišljenje ovoga Odbora tako da je u članku 20. stavku 10. brisan uvjet za imenovanje ravnatelja javne knjižnice u ponovljenom natječaju, da se kandidat odlikuje stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima.

U članku 2. podstavku 1. jasnije je definirano i precizirano obavljanje knjižnične djelatnosti kao javne službe, imajući u vidu da se stručni standardi za obavljanje knjižnične djelatnosti odnose na sve vrste knjižnica, tako da je navedeno da javne i privatne knjižnice obavljaju knjižničnu djelatnost kao javnu službu. Nadalje, u definicijama pojmova dodana je odredba o javnoj knjižnici u sastavu te je preciziran pojam obveznog primjerka i digitalne knjižnice.

U svrhu učinkovitije provedbe u praksi, uzimajući u obzir posebnosti u sustavu visokoškolskih knjižnica, dopunjen je članak 17. stavak 3. tako da je omogućeno da sastav upravnog vijeća može biti uređen drugačije posebnim zakonom (npr. predstavnik studenata u upravnom vijeću). S obzirom na područja i djelatnosti za koja se može osnovati knjižnica, člankom 20. stavkom 1. i 2. izmijenjena je ovlast za imenovanje ravnatelja javne knjižnice, na način da je određeno da ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač odnosno suosnivač Republika Hrvatska imenuje i razrješuje ministar u čijem je djelokrugu rad knjižnice, kako bi se izbjegla eventualna dvojba oko nadležnosti pojedinih ministarstava, imajući u vidu pojedine vrste knjižnica. Također je propisano da ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno zajedno s njima druga pravna i fizička osoba, imenuje i razrješuje tijelo upravljanja te pravne osobe propisano posebnim zakonom i statutom, s obzirom da je izostalo uređenje ove materije (stavak 4.). Izmijenjeni su uvjeti za imenovanje ravnatelja javne knjižnice, nakon konzultacija sa strukom, tako da se pored drugih uvjeta traži odgovarajuće obrazovanje te položen stručni knjižničarski ispit. U slučaju ponovljenog natječaja, može se imenovati kandidat bez položenog stručnog knjižničarskog ispita, uz uvjet polaganja u roku od tri godine. Nastavno na ove odredbe, propisano je da se smatra da položen stručni knjižničarski ispit imaju i osobe koje su

temeljem zakonskih odredbi istoga oslobođene prema ranijim propisima. U pogledu tijela koja imaju knjižnice, precizirano je u članku 21. stavku 1. da stručno vijeće imaju i knjižnice u sastavu s više od pet zaposlenih. Za voditelja knjižnice u sastavu propisani su uvjeti za imenovanje uz mogućnost da se to pitanje posebnim zakonom drugačije uredi (članak 22.). Kako bi se osiguralo financiranje zadaća koje se obavljaju u okviru knjižničnog sustava Republike Hrvatske, dodana je odredba da se sredstva za obavljanje posebnih zadaća u sklopu knjižničnog sustava Republike Hrvatske osiguravaju iz državnog proračuna putem ministarstva nadležnog za kulturu te ministarstva nadležnog za znanost i obrazovanje (članak 33. stavak 3.). U pogledu imenovanja i razrješenja članova Hrvatskog knjižničnog vijeća određeno je da će se u slučaju razrješenja člana Vijeća prije isteka mandata, novi član imenovati za preostali dio mandata, kako bi se izbjegle dvojbe u pogledu trajanja mandata članova (članak 36. stavak 3.). Pitanje obveznog primjerka u odnosu na ovlaštenike i obim publikacija, uređeno je na način da svi ovlaštenici temeljem zakona dobivaju određeni broj obveznih primjeraka, s time da se za određene knjižnice može smanjiti vrste publikacija s obzirom na njihove potrebe, a imajući u vidu da pojedine knjižnice nemaju potrebu za nekim vrstama publikacija. Tako je određeno da su nakladnici dužni obvezni primjerak besplatno i o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, i to u dva primjerka publikacija u obliku u kojem su objavljene ili proizvedene, jedan primjerak dostavljaju Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, te po jedan primjerak publikacija sveučilišnim knjižnicama u Osijeku, Puli i Rijeci, kao i u Mostaru te općeznanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Zadru. Iznimno od prethodno navedene odredbe, za sveučilišne knjižnice u Osijeku, Puli i Rijeci, kao i u Mostaru te općeznanstvene knjižnice u Dubrovniku i Zadru, vrste publikacija iz članka 37. ovoga Zakona koje su im nakladnici dužni dostaviti kao obvezni primjerak mogu se pravilnikom o obveznom primjerku utvrditi u suženom obujmu prema potrebama ovih knjižnica. Također, nakladnik iznimno vrijednog i skupog izdanja (bibliografska izdanja, grafičke mape i slično) dužan je dostaviti po jedan primjerak tekstualnog dijela Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Radi utvrđivanja postupanja s građom koja je u posjedu Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva, dodana je prijelazna odredba (članak 51.) koja propisuje da se zbirka obveznog primjerka službenih publikacija nastala temeljem članka 39. stavka 1. Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00, 87/08 i 69/09), a koja se vodi u Središnjem državnom uredu za razvoj digitalnog društva, pripaja zbirci Središnjeg kataloga službenih dokumenata Republike Hrvatske u svrhu pohrane i zaštite građe te njezine trajne dostupnosti korisnicima. Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva obvezuje se izvršiti digitalizaciju fizičkog dijela navedene građe te je predati nakon obavljene digitalizacije Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (Zbirka službenih publikacija) na daljnje postupanje.

Na 9. sjednici održanoj 12. listopada 2018. godine tijekom rasprave o Prijedlogu zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, prvo čitanje, P.Z. br. 431, većina iznesenih primjedbi odnosilo se na odredbe članka kojim se regulira obvezni primjerak kao i na odredbe članka kojim se propisuju uvjeti i način imenovanja ravnatelja. Stoga je članak 39. Nacrta konačnog prijedloga, kao što je prethodno već navedeno, preuređen uzimajući u obzir ove prijedloge. Što se tiče primjedbi na odredbe članaka kojima se reguliraju uvjeti i način izbora i imenovanja ravnatelja knjižnice, a nakon dodatnih konzultacija sa knjižničarskom strukom, odredbe članka 20. su preuređene na način da su riječi „iz polja informacijskih i komunikacijskih znanosti ili iz područja društvenih i/ili humanističkih znanosti“ brisane a dodan je uvjet položenog stručnog knjižničarskog ispita, a sve kako bi ravnatelji javnih knjižnica bile osobe s najboljim kompetencijama. Stavak 10. navedenog članka je izmijenjen na način da su riječi „najmanje jednu godinu rada u knjižnici ili najmanje pet godina rada u kulturi, znanosti ili obrazovanju“ brisane a uvršten je uvjet polaganja stručnog knjižničarskog ispita u roku od 3 godine od dana

imenovanja. Ujedno je tijekom rasprave traženo da se u stavku 11. za vršitelja dužnosti ravnatelja javne knjižnice može, bez provođenja javnog natječaja, imenovati osoba i osoba koja nije djelatnik javne knjižnice, a najdulje do godinu dana, što je i učinjeno. Također je dodana prijelazna odredba (članak 53.) kojom se osigurava dovršetak postupaka koji su započeti na način da se primjenjuju odredbe Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97, 5/98, 104/00 i 69/09).

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog sabora je mišljenja da su u članku 20. stavcima 8. i 9. riječi „odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima“ suviše jer se radi o uvjetu koji je objektivno teško provjerljiv te je isti potrebno propisati kao u članku 25. Primjedba nije usvojena u cijelosti s obzirom da je za rukovodeća radna mjesta, kao što je to ravnatelj javne knjižnice, bitno da se osoba odlikuje stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, što se može ocijeniti prema njezinom prethodnom radu i iskustvu. Ovakva odredba postoji i u drugim propisima u području kulture i primjenjuje se bez teškoća.

Na 9. sjednici održanoj 12. listopada 2018. godine tijekom rasprave o Prijedlogu zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, prvo čitanje, P.Z. br. 431, s više strana je istaknut prigovor o obliku osnivanja knjižnice (primjerice kao trgovačkog društva), što nije prihvaćeno iz razloga što se ne može ograničavati pravni oblik obavljanja djelatnosti a imajući u vidu i odredbe Zakona o trgovačkim društvima u kojem se navodi da se u tom pravnom obliku mogu obavljati sve djelatnosti, što uključuje i knjižničnu djelatnost. Na ovaj način se ostvaruje ustavno jamstvo poduzetničke slobode i inicijative da slobodno ulaže u određene djelatnosti i bira pravni oblik u kojem će djelovati.